

AM2024.08.06RA

Rigsadvokatens AFGØRELSE

Dato: 6. august 2024

Rigsadvokatens j.nr.: RA-2023-3100206-409

Advokat Morten Wosylus Kamp, Holkebjergvej 79, 5250 Odense SV

Erstatning for lang sagsbehandlingstid – vedr. j.nr. ...

Jeg har i dag besluttet at yde din klient, *Erstatningssøgende*, 10.000 kr. i erstatning for lang sagsbehandlingstid. Begrundelsen for min afgørelse fremgår nedenfor.

Jeg har i dag anmodet Sydøstjyllands Politi om at udbetale beløbet til din klients NemKonto.

Jeg har ikke fundet anledning til at behandle spørgsmålet om langvarig beslaglæggelse af genstande, som statsadvokaten i sin afgørelse af 8. september 2023 ellers har oplyst er sendt til Rigsadvokaten til behandling. Baggrunden herfor er, at din klient i forbindelse med afhøringen den 16. juli 2021 ikke ville vedkende sig ejerskab af den beslaglagte Nokia telefon, på hvilken politiet fandt en række beskeder, som efter politiets opfattelse omhandlede køb og salg af kokain, ligesom han ikke ville vedkende sig ejerskab af de to øvrige telefoner, som politiet beslaglagde i forbindelse med ransagningen af personbilen med reg.nr.

Sagsforløb

Det fremgår af sagen, at en patrulje fra Sydøstjyllands Politi den 15. juli 2021 ca. kl. 23.40 observerede personbilen med ... kørende ad Stadionsvej i Horsens i nordlig retning og ønskede at foretage en rutinemæssig kontrol heraf. Patruljen vendte derfor rundt og kørte efter bilen, som øgede hastigheden. Bilen var ca. 100-200 meter foran patruljen, da den kørte ind ad en blind vej, *Vej*, i Horsens, og i den forbindelse mistede patruljen kortvarigt bilen af syne. Da patruljen kom frem til *Vej* holdt bilen parkeret ud for nr. 6 . Der var tre personer til stede i og ved bilen, heriblandt din klient, som ved patruljens ankomst befandt sig på bilens forreste passagersæde. Din klient blev skønnet påvirket af euforiserende stoffer eller lignende, idet han virkede meget utilregnelig og ikke kunne stå stille. Din klient kunne heller ikke oplyse, hvad de lavede på stedet på det pågældende tidspunkt.

Din klient blev derfor kl. 23.42 sigtet for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer og visiteret i tidsrummet fra kl. 23.45 til kl. 23.47. Din klient blev ikke fundet i besiddelse af noget af politimæssig interesse.

Bilen blev efterfølgende ransaget i tidsrummet fra kl. 23.50 til kl. 23.55. Under ransagningen fandt patruljen en mixerbakke med rester af hashmix samt en Nokia telefon i lommen i førerdøren, som din klient vedkendte sig ejerskabet til.

Patruljen fandt endvidere en digitalvægt i haven tilhørende adressen *Adresse1* og anmodede derfor vagtcentralen om at få en hundepatrulje til stedet med henblik på søgning efter mulige ulovlige genstande, hvilket imidlertid ikke var muligt.

Sigtelsen mod din klient blev herefter frafaldet kl. 23.55, og han forlod stedet.

Efterfølgende tog hundepatruljen den 16. juli 2021 ca. kl. 01.52 ud til stedet sammen med den patrulje, som havde været på stedet tidligere. Ved hundesøgning blev der fundet en sølvpapirskugle indeholdende i alt 7,4 gram kokain fordelt i 20 mindre poser.

Kl. 02.35 ankom din klient til stedet sammen med flere andre personer med henblik på at køre bilen med reg.nr ... væk. Grundet fundet af kokainen og sagens øvrige omstændigheder blev din klient kl. 02.40 sigtet og anholdt for salg af euforiserende stoffer.

Din klient blev efterfølgende visiteret. Han blev i den forbindelse fundet i besiddelse af en sort iPhone, airpods og nøgler.

Endvidere blev bilen med reg.nr. ... ransaget på ny, og politiet beslaglagde Nokia telefonen fra førerdøren, endnu en Nokia telefon, som var slukket, fra handskerummet, og en Samsung telefon fra bagsædet. Det fremgår af sagens akter, at ingen af de tilstedeværende personer, herunder din klient, ville kendes ved telefonerne.

Din klient blev efterfølgende transporteret ind til Horsens Politigård, hvor han blev afhørt i tidsrummet fra kl. 02.30 til kl. 02.37. Din klient nægtede forholdet og oplyste, at han ikke huskede, at han havde sagt, at den Nokia telefon, som politiet havde beslaglagt fra førerdøren, var hans.

Din klient blev løsladt kl. 04.42.

Sydøstjyllands Politi foretog i perioden fra den 16. juli 2021 til medio september 2021 efterforskning i sagen i form af bl.a. gennemgang af Nokia telefonen fra førerdøren, hvorpå en række beskeder efter politiets opfattelse omhandlede køb og salg af kokain, og sporsikring fra flere af de fundne effekter, som blev indsendt til Nationalt Kriminalteknisk Center med henblik på udfindelse af DNA. Af retsgenetisk erklæring af 6. september 2021, modtaget hos Sydøstjyllands Politi den 9. september 2021, fremgik det, at der enten ikke var påvist DNA eller ikke var påvist tilstrækkeligt DNA på effekterne. Der ses ikke at være foretaget efterforskning i sagen efter medio september 2021.

Den 22. marts 2023 blev påtale mod din klient opgivet i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2. Jeg bemærker i den forbindelse, at statsadvokaten i sin afgørelse af 8. september 2023 har anført, at påtale mod din klient i sagen blev opgivet den 13. juni 2023.

Det fremsatte erstatningskrav

Ved e-mail af 16. maj 2023 til Sydøstjyllands Politi fremsatte du på vegne af din klient krav om erstatning i medfør af retsplejelovens kapitel 93 a og RM 1/23. Du anmodede om, at erstatningen blev udbetalt til din klients NemKonto. Kravet var ikke nærmere opgjort. Du anmodede endvidere om takstmæssigt salær for dit arbejde med kravets fremsættelse.

Statsadvokaten i Viborg traf den 8. september 2023 afgørelse vedrørende frihedsberøvelse, deltagelse i afhøring, visitation og ransagning samt salær. Afgørelsen ses ikke at være påklaget til Rigsadvokaten.

Statsadvokaten i Viborg sendte den 11. september 2023 sagen til Rigsadvokaten til afgørelse i 1. instans for så vidt angår spørgsmålet om erstatning for lang sagsbehandlingstid.

Begrundelse

Erstatning for sigtelse efter retsplejelovens § 1018 b

Udgangspunkt

Det følger af retsplejelovens § 1018 b, at der kan ydes erstatning til den sigtede for andre straffeprocessuelle indgreb end frihedsberøvelse, såfremt der sker påtaleopgivelse eller frifindelse i sagen.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 1018 b blev indført ved lov nr. 243 af 8. juni 1978 og blev fremsat ved lovforslag nr. 134 af 16. december 1977 om forslag til lov om ændring af retsplejeloven mv. Lovforslaget byggede på betænkning nr. 801/1977 om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning. Af betænkningen fremgår det på side 25 f., at den blotte afhøring eller sigtelse ikke bør udløse erstatning, idet dette ikke i sig selv vil udgøre et straffeprocessuelt ”indgreb”, jf. også forarbejderne til § 1018 b i Folketingstidende 1977-78, tillæg A, spalte 2402. Som begrundelse for, at afhøring eller sigtelse ikke bør udløse erstatning, henvises der i betænkningen blandt andet til, at den mistænkte ikke bør udsættes for, at risikoen for en eventuel erstatningspligt fører til, at den formelle sigtelse og de dertil knyttede retsplejegarantier holdes tilbage i afventen af en mere kvalificeret mistanke. Der henvises endvidere til, at risikoen for, at man på et grundlag, der senere viser sig uholdbart, sigtes for et strafbart forhold og afhøres herom, må bæres af borgeren som et bidrag til det almene gode, der ligger i retshåndhævelsen.

I den forbindelse bemærkes, at det – i forlængelse af det i betænkningen anførte – også i langvarig administrativ praksis ved anklagemyndigheden er lagt til grund, at fremsættelse af sigtelse samt deltagelse i afhøringer som altovervejende hovedregel ikke anses for straffeprocessuelle indgreb, der er omfattet af retsplejelovens § 1018 b, og derfor almindeligvis ikke kan begrunde erstatning. Det samme gælder tiltalerejsning samt deltagelse i retsmøder, jf. Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, bind 2, s. 44 ff.

Undtagelser

Den anførte hovedregel kan fraviges i to tilfælde, således at sigtelse mv. kan begrunde erstatning i medfør af retsplejelovens § 1018 b.

Sigtet i mere end 5 år

Hovedreglen kan fraviges i tilfælde, hvor den erstatningssøgende har været sigtet i mere end 5 år. Efter Rigsadvokatens administrative praksis vil den langvarige sigtelse i sig selv kunne indebære, at den erstatningssøgende vil blive ydet erstatning i medfør af retsplejelovens § 1018 b.

Sigtet i mindre end 5 år

Hovedreglen kan endvidere fraviges i tilfælde, hvor den erstatningssøgende har været sigtet i mindre end 5 år, men hvor der er tale om en sigtelse, der opleves så belastende og krænkende, at den vil kunne henføres under begrebet indgreb og dermed begrunde erstatning.

I disse tilfælde vil længden af en sigtelse ikke i sig selv kunne begrunde erstatning, men der vil dog kunne ydes erstatning efter en konkret vurdering af sagens samlede omstændigheder. Der henvises til forarbejderne til retsplejelovens § 1018 b, jf. Folketingstidende 1977-78, tillæg A, sp. 2402, hvoraf det følger, at det ikke kan udelukkes, at der, navnlig i sager om alvorlige forbrydelser, vil kunne forekomme afhøringer, f.eks. meget langvarige afhøringer, og sigtelser, der opleves så belastende og krænkende, at de vil kunne henføres under begrebet indgreb og dermed begrunde erstatning, når den pågældende har vist sig ikke at være skyldig.

I begge tilfælde er der tale om et konkret skøn af omstændighederne i sagen, hvori sigtelsens længde spiller en væsentlig rolle.

Fra praksis kan jeg henvise til TfK2014.835, hvor landsretten ikke fandt grundlag for undtagelsesvis at yde erstatning for sigtelse i en sag, hvor erstatningssøgende (E) havde været sigtet og senere tiltalt for seksuelle overgreb begået mod sin datter og en stedsøn, inden de var fyldt 12 år, og efterfølgende var blevet frifundet. Vestre Landsret udtalte, at sagen – selvom den to gange havde været omtalt i den lokale presse, og politiets afhøringer omfattede personer, der alle havde eller havde haft familiemæssig tilknytning til E – ikke indeholdt sådanne særlige omstændigheder, at der var grundlag for at fravige udgangspunktet om, at gennemførelse af en straffesag ved retten efter forudgående sigtelser og tiltalerejsning ikke giver grundlag for erstatning og godtgørelse efter retsplejelovens § 1018 b.

Min vurdering i den foreliggende sag

Din klient har været sigtet for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer i 1 år, 8 måneder og 6 dage.

På baggrund af det ovenfor anførte vil længden af sigtelsen, da den har været under 5 år, ikke i sig selv kunne begrunde erstatning i medfør af retsplejelovens § 1018 b.

Spørgsmålet er herefter, om sigtelsen mod din klient har haft en sådan ekstraordinær karakter, at der på den baggrund efter en samlet vurdering af sagens konkrete omstændigheder undtagelsesvis er grundlag for at tilkende erstatning efter § 1018 b. Dette er efter min opfattelse ikke tilfældet.

Jeg har herved lagt vægt på, at din klient som sigtet for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer alene har deltaget i en kort afhøring i forbindelse med anholdelsen den 16. juli 2021, og at din klient ikke har været udsat for andre straffeprocessuelle indgreb end dem, som fandt sted i forbindelse med anholdelsen, hvor statsadvokaten har ydet erstatning for frihedsberøvelsen. Der foreligger desuden ikke oplysninger om andre særlige omstændigheder, der giver grundlag for at fravige udgangspunktet.

Erstatning for lang sagsbehandlingstid efter retsplejelovens § 1018 h

Efter retsplejelovens § 1018 h kan erstatningskrav, som sigtede, domfældte eller andre rejser på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler i anledning af strafferetlig forfølgning efter begæring behandles efter reglerne i kapitel 93 a.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1977-78, tillæg A, sp. 2405, at bestemmelsen blev medtaget, fordi det blev anset for rimeligt, at den fremgangsmåde, som anvendes ved behandlingen af erstatningskrav på grundlag af særlige ansvarsregler i retsplejelovens kapitel 93 a, efter begæring også skulle kunne finde anvendelse, hvor der rejses erstatningskrav alene for en ulovlig embedsmandshandling inden for strafferetsplejen, som kan lægges vedkommende tjenestemand eller myndighed til last. Det er således en forudsætning, at politiet, anklagemyndigheden eller domstolene har handlet culpøst i forbindelse med en strafferetlig forfølgning, jf. Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, bind 2, side 70 ff.

Efter retsplejelovens § 96, stk. 2, skal offentlige anklagere fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader. Efter retsplejelovens § 718 a, stk. 1, skal afgørelse af tiltalerspørgsmålet træffes inden rimelig tid efter det tidspunkt, hvor politiet har gjort sigtede bekendt med sigtelsen. Tilsvarende skal retten efter retsplejelovens § 843 a, stk. 1, fremme enhver sag med den hurtighed, som dens beskaffenhed kræver og tillader. Vurderingen af, om der skal ydes erstatning for lang sagsbehandlingstid i medfør af retsplejelovens § 1018 h (culpaansvar), skal således foretages i lyset af

disse bestemmelser samt artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention om retten til rettergang inden rimelig tid.

Rigsadvokaten har blandt andet ydet erstatning på baggrund af en langvarig sigtelse under henvisning til retsplejelovens § 1018 h i sager, hvor straffesagen ikke har haft en ekstraordinær belastende karakter for den sigtede, men hvor der under sigtelsen foreligger perioder med inaktivitet i sagsbehandlingen, såkaldte ”døde perioder”, som kan tilregnes de strafforfølgende myndigheder, og hvor erstatningssøgende ikke selv har medvirket til sagens udstrækning.

Min vurdering i den foreliggende sag

Jeg finder efter en hel konkret vurdering af de samlede omstændighederne i din klients sag grundlag for at yde din klient erstatning for lang sagsbehandlingstid i medfør af retsplejelovens § 1018 h.

Jeg har i den forbindelse især lagt vægt på, at der fra medio september 2021 og til den 22. marts 2023, hvor din klient modtog påtaleopgivelsen, gik ca. 1 år og 6 måneder, uden at der blev foretaget efterforskningsskridt eller sagsbehandling.

Jeg har også lagt vægt på, at der ikke foreligger oplysninger om, at din klients forhold har haft indflydelse på sagsbehandlingstiden.

Jeg finder således, navnlig henset til sagens ukomplicerede karakter, at sagsbehandlingstiden ikke har været rimelig.

Erstatningen på 10.000 kr. er fastsat skønsmæssigt på baggrund af praksis.

Kravet forrentes fra 1 måned efter, at kravet blev fremsat over for anklagemyndigheden. Begrundelsen herfor fremgår nedenfor.

I den forbindelse kan jeg henvise til dommen i AM2015.12.15B, som findes på Anklagemyndighedens Vidensbase. I den pågældende sag havde erstatningssøgende (E) været sigtet for tyveri (sigtet i marts 2011) og for et større antal indbrudstyverier (sigtet i oktober 2011) i en periode på ca. 3 år og 8 måneder, før der skete påtaleopgivelse den 2. december 2014. Det blev lagt til grund, at der i sagen havde været perioder med inaktivitet, som kunne lægges myndighederne til last, først fra 27. september 2012 til august 2013 (ca. 10 måneder) og derefter fra 7. juli 2014 til 2. december 2014 (ca. 5 måneder). Statsadvokaten tildelte på baggrund af en konkret vurdering E 12.000 kr., hvilket beløb blev tiltrådt først af Rigsadvokaten og derefter af byretten.

Sagens forløb

Ved e-mail af 16. maj 2023 til Sydøstjyllands Politi har du på vegne af din klient anmodet om erstatning i medfør af kapitel 93 a i retsplejeloven og RM 1/23.

Den 13. juni 2023 har Sydøstjyllands Politi sendt sagen til Statsadvokaten i Viborg.

Statsadvokaten i Viborg har den 8. september 2023 truffet afgørelse vedrørende frihedsberøvelse, deltagelse i afhøring, visitation, ransagning samt salær.

Statsadvokaten i Viborg har den 11. september 2023 sendt spørgsmålet om erstatning for lang sagsbehandlingstid til Rigsadvokaten til afgørelse i 1. instans.

Lovgrundlag

Min afgørelse er truffet efter reglerne i retsplejelovens § 1018 b (erstatning for andre straffeprocessuelle indgreb end frihedsberøvelse) og § 1018 h (erstatning på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler).

Udbetaling og renter

Det er Sydøstjyllands Politi, der udbetaler erstatningen. Jeg har i dag anmodet politiet om at udbetale beløbet til din klient. Det bemærkes i den forbindelse, at politiet vil undersøge hos SKAT, om der skal ske modregning i beløbet for eventuel gæld til det offentlige. Der kan gå op til 6 uger, før beløbet udbetales.

Politiet udbetaler renter af beløbet efter renteloven (med 8 pct. årligt over den fastsatte referencesats) fra den dag, hvor beløbet forrentes fra, til beløbet udbetales.

Erstatning for tort, der ydes efter retsplejelovens § 1018 h, fastsættes med hjemmel i erstatningsansvarslovens § 26, og skal forrentes efter reglerne i erstatningsansvarslovens § 16. Beløbet forrentes derfor fra 1 måned efter, at kravet blev fremsat over for anklagemyndigheden, jf. erstatningsansvarslovens § 16 og punkt 4.12.2. og 4.12.3. i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om erstatning i henhold til retsplejelovens kapitel 93 a.

Kravet blev modtaget den 16. maj 2023.

Hvis du har spørgsmål til udbetalingen, kan du kontakte politiet.

Skattepligt

Erstatning for tort m.v. (ikke-økonomisk skade) er ikke skattepligtig.

Erstatning for økonomisk tab, f.eks. tabt arbejdsfortjeneste, mistede arbejdsløshedsdagpenge eller sygedagpenge, er skattepligtig.

Erstatning for anden økonomisk skade, f.eks. ødelagt tøj, er ikke skattepligtig.

Renter af alle erstatningsbeløb er skattepligtige.

Politiet indberetter de skattepligtige beløb til SKAT. Det gælder også, selv om politiet modregner i beløbet for evt. gæld til det offentlige, f.eks. sagsomkostninger.

Erstatningsbeløb for tabt arbejdsfortjeneste og rentebeløb vil blive fortrykt på selvangivelsen. Din klient skal selv selvangive andre skattepligtige erstatningsbeløb.

Mulighed for at klage mv.

Min afgørelse er endelig. Din klient kan derfor ikke klage over den. Det står i retsplejelovens § 1018 e, stk. 4.

Din klient kan anmode om, at retten tager stilling til erstatningskravet. Hvis din klient ønsker, at retten tager stilling til kravet, skal du oplyse dette til Statsadvokaten i Viborg senest to måneder efter, at du har modtaget denne afgørelse. Det står i retsplejelovens § 1018 f, stk. 1.

Hvis du har spørgsmål til min afgørelse, er du velkommen til at kontakte anklager